

119
235

INFORMACIJOS KRAŠTUI

E-PARTIZANŲ

archyvas

v

2. Atsipeikējimas. Appeasemento politika visu tempu ējo iki 1946m. Per tā laika vakariečiams pradējo aiškēti sovietinēs agresijos planai ir veiksmam priēš Vakarus. Nesitēnkindāmi Potsdamā laimējims, sovietai ēmēs i sovietinti Čēkoslovākija, Lenkija, Vengrija, ir kītus okupētus, mōrs formāli nepriklausōmus, kraštus. Jolaisvuōsius Vakarū kraštus sovietai ēmē brautis, sprōgdindāmi juos iē vīdāns. Kultūrbolševikiņē akcijāpekōnominio sabōtāzō organizavimas Itālijōje, Prāncūzijōje birkts, pāstaigosituēse kraštusēbpāinti politinjōir profesinjō vadōvavimā. Maskvāiē ištikiņē bems kōmūnistams, propāganda priēš J.V. tariamāji impērializma, kariņj paslapčijū špionažas, rēmimas pastāngus J.V. sukelti ekonomijē krizē, kōmīnformo suorganizavimas ir kt. Visi tie agresivniē rēiškinia prādējo atvērto. ākis vakariečiams iē vērtē juos tiktēti, kad sovietu kalbōsē pie jū taikingus iēkimsus vraspaganē, kad iēkvēnō kraštō kōmūnistjū partijajū rātik kļāsmas. Maskvōs i rānkis, kad sovietai vniekādōs neatsiēakys nū "pasaulinēs rēvolūcijōs", kurijūduotjū i jū rānkas pasaulio valdžijā, kad kōmūnistinijū rjūtu i rēvdēmokrātinijū Vakarū iēterēsai jū jau nebesuderināmi.

Pirmas dēl to i spējo Vakarus Churchilis 1946m. Paltōnō J.V. kalbōjē. Jis pirmasis, kurio balsas buvō iēģirētas apī nuleistā tarp Rjūtu i Vakarū iēlēzīnē uždangē, anapus kurjos kāžin kās rūōšijā priēš Vakarus. Jō i spējimas sukēlē dīdēlēs rēakcijas, bet sūvšniō mōmentu prādētā demaskuotjū sovietuē agresivniā i plānā priēš Vakarūs. J. I. smīvali solum 3. Iēdēloģinās pāšīrē iēšīnimas. Jān 1947m kōvolmēni, kādā sōvietai, buvō iukurstē i nāminjū karā Graikijōje, kuris i turē jōm iestā i jū sōvietu k rēpē i Graikijōs mōstus gī i vīdyršēmīc jū rā, es sū i iēkšā i programā i ēģō rē iēš sōvietus i prezidētā sē Trūmānā. Būtēnt, priēš sōvietu ēdēloģijū s pāģrindus, priēš kōmūnizma i jō i pā rē i ēkāmā, priēš kōmūnizma i būvō i ēģō i ē vākāriēčijū opinjōjē. Nūo šīcē i prasīdē dā i ēdēloģinē kova priēš kōmūnizma. Māžtā s kā i ē bē i sātjū, kurie v pā s rōvīni i plāukdāni, buvō s ē mē t i kē - V. I. sū i i rē i q o m

ti, kad kapitalistiniai ir demokratiniai kraštai gali gerai sugyventi su bolševikiniais kraštais, kad krikščioniškoji kultūra gali būti gerai suderinta su komunizmu ir gali būti net sukurtas krikščioniškas komunizmas. Pastarajai klaidai buvo suduotas smūgis Šv. Tėvo ekskomunikacija visiems komunizmui išpažįstantiems ir ji remiantiems/1949/ Nuo bendradarbiavimo su komunistais vis daugiau atsiribojo socialinių grupių Bolševikinio komunizmo sistema smarkiai ėmė demaskuoti iš Rusijos pabėgusių pranešimų ir knygos. S. e. J. de Franco 1948 m. Ekonominis pasipriešinimas. 1948 m. birželio mėn. IV paskelbtė vadinamąjį Marshallio planą, paskirdamos sumas Europai šikiškai atsigausti. Taip buvo antras IV žygis, - ekonominė vakacija, kuri turėjo sukurti didelį sovietų planams ir tviltims - ūkiškai Europai sušūbūdyti Marshallio planas - girdė sėkmingai. Sekmingesnis, net ideologinė antikomunistinė akcija. JV kapitalizmo gerimo ekonomistiniuose kraštuose ūkinę padėti, suveikino socialinius atstumus ir atėmė komunistų valūnams - veją. Komunistai Italijoje rinkimus pralaimėjo, darbininkų profesinės sąjungos, kurioms vadovavo komunistai, sukilo, išvuriavo ybes komunistai buvo išstumti. Tas pats Prancūzijoje. Komunistų skaičius parlamente sumažėjo ir kituose kraštuose, o Australijoje ir kitur svarstoma įstatymo kelių uždaryti kompartijas. Tod imabykes, ogye okvir . S. e. J. de Franco 1948 m. Sovietų pasipriešinimas ūkiškai sušūbūdyti Vakarų politiką išreikšė Berlyno blokada. Kai Berlyno blokada uždaryta pralaimėjo, taip pat įstatymų ne naudai išėjo visas šaltasis karas, vestas ideologinėmis ir ekonominėmis priemonėmis. S. e. J. de Franco 1948 m. Sitas JV kaimėjimas buvo davęs pagrindą kai - skurdiems JV atsakingiems parengūnams tikėti, kad rešvietų pastangos bus sustabdytos taikia būda. Laisvosios valstybės nuo sovietų įtakos ir uagresijos esą galima bus apsaugoti, ekonomiškai jas sustiprinant. Pavergtasias pultas - išlaisvinti ir likviduoti sovietinę režimą busi apgalinama, "totalinė propaganda", šleifant anapus geležinės uždangos tiesą apie apie demokratinį ir totalisti-

inį režimą, paruošiant sprogimą iš vidaus ir pa-
 remiant titoistinius judėjimus. 5. Politinis ir karinis pasipriešinimas. Ši
 sovietų politinės ekspansijos pūma, satele-
 tinių valstybių bloko sudaryme, JV atsakė taip:
 - Atlanto Pakto organizuoti Atlanto Pakto, kurio tikslas pa-
 sudaryti Europą atsparią gintis nuo invazijos.
 - Atlanto Pakto priekyje narius kariškai ginkluo-
 tims mėsi tos pačios JV, atsistodamos visos akci-
 jos priekyje, atitraukdamos visus ligšiolinius
 simpatikus nuo Sovietų Sąjungos, išjungdamos iš
 sovietinio bloko ir komunistinę Jugoslaviją ir
 beveik visas laisvasias valstybes sutelkdamos
 apie save. Tos valstybės, kurios dalyvauja JTO,
 aiškiai pasidėliavo į dvi pasaulius: Rytus, kurie
 apima sateleitines valstybes, vadovaujamas sovie-
 tų, ir Vakarus, kurie apima laisvasias valsty-
 bes, vadovaujamas JV. Ši JV sprogimo sprogimo
 Tačią vakariečių apskaitymą, kad galime bus
 laisvasias valstybes apsaugoti nuo sovietinės
 agresijos teikiu būdu, pasirodė klaidingas. Sovie-
 tai ryžosi išvenginti paskutinę kovos priemonę
 Vakarams apvykti, kuri buvo tokia: Koringe Bal-
 tijos kraštus okupuoti - karinę. Prolaimėje Grai-
 kijoje, sovietai viešai laimėjo Kinijoje. Ro-
 milžiniško laimėjimo pėdsakais ėmėsi naujo ka-
 rinio žygio, įsakydami bolševikinei šiaurės Ko-
 rejos vyriausybei jėga užgrobti pietų Koreją.
 Bet čia McArthuras įtą sovietinės agresijos
 žygi atsakė nauje JV pasipriešinimo priemonė -
 karinė. Šis sprogimo sprogimo sprogimo sprogimo
 Sio naujo pasipriešinimo veiksiai dar sunku
 numatyti, nes dar tik pradžia. Tačiau tikėti, kad
 veiksmai Korejoje pasibaigtų agresoriaus laimė-
 jimu ar jo sudraudimuse nėra jokio pagrindo. Per-
 daug jau visiems žinoma, kad: dytelis sprogimo
 a/ Korejoje susidūrė ne korejiečių interesai,
 ir itant bet Rytų-Vakarų interesai, sprogimo
 - b/ per daug jau tie interesai skirtingi, kad I
 - c/ šioje galima būtų tokia būdu išspręsti: Rytų
 - d/ itant itant itant itant itant itant itant itant

noras išlaimėti norą dalimis pasaulio valdžią, Vekarys bent apsaugoti tai, kas dar nekomunistinėse rankose, ten amilyg ovodn, aigastovisf ojnem c/s sovietų tikslai jau, per daug aiškūs Vekary - sų visuomenėi, kad ji juos duotųsi atkalbama nro pri - leugn siuntos atsakomybės apsaugoti pasaulio nuo so - vietinės agresijos, . . .

bet šitai matyti, sovietai ir todėl to jie vengia - sot savo vardu karą pradėti, sukurstydami sateli - - itnetinius kraštus ir sovietinėmis rankomis alin - - ilog damis pirmoje eilėje JV pajėgas, savasias pa - - og entifikdami pasukiniam smūgiui, . . .

e/ sovietų planas permato ir JV, kurios stovli vi - - tremā sol pasipriešinimo priekyje, ir negalės veikti - - eido V, tiklta kryptimi, kuria jiems diktuos sovietai, - - o2 p posturės imtis pačios iniciatyvės nuolatinių - - eog grėsnių šaltiniui pašalinimui, . . .

ien, ošauigi to faktas, kad JV išmėsi atsakomybės, kad - - nuėnėsi ginkluotis ir ginkluoti Europą, aišku, kad - - A, o jos yra apsisprendusios. Tačiau jų apsisprendimo - - ivykdyms sulėtina Europos valstybės. Europos valst - - tybėse dar trūksta moralinio atsparumo sovietinė - - nei agresijai. Vardan savo nacionalinių interesų - - jos stingiai imasi apsaugos priemonių ir nerodo - - oš nei vieningumo nei tikro pasiaukojimo. Sovietai - - dar stengiasi palaikyti šitą Europos valstybių - - te moralinį ištižimą ir tuo naudotis. Dėl to JV pa - - stangos pastatyti Europą ant kojų neikiat vertin - - a tik kaip herojiškas pastangas. . . .

o tas šis Išvakarėse. Ar įvykiakneis greičiau ar lė - - ečiau, bet jie veda prie neišvengiamo ginkluotą konf - - liktą tarp Rytų ir Vakarų. Visi pripažįsta, kad Ko - - rejos įvykiai kritiškąjį tam konfliktui momentą - - yra labai priartinę. Šitas konfliktas bus sykiu - - ir pavergtųjų tautų išsivadavimas ar laisvųjų b - - stautų pavergimas. . . .

ėdvinanais sovietai šikie V. . . .

„Antev III. Apie Lietuvos Politinę Padėtį ir - - oš jažonert ant ir išsilaikavinimo Veikla. . . .

„VA . . .

„Sovietinės pastangos sutmuštos. Lietuva ir - - kitos sovietų pavergtos tautos savo išsivadavi -

Mlak

ma grūde ir tebegrūdišā ginklūbtā konflikto
 - tarpu Rytu ir Vakaru, galinybe. Kods buvo appease-
 mento laikotarpis, nebuvo galima net kalbētis apie
 išsivadavimą. Priešingai, galima buvo laukti, kad
 - vakariešis karys naujais būdais laidas sovietams pa-
 - vengtu jų smekaitas, ta padėty sovietais ir stengėsi
 išnaudoti.
 - sly Okupavę Baltijos valstybes, sovietai siekė, kad
 - jų įjungimas į Sovietų Sąjungą pripažintų kitos
 - valstybės ir kad įjungimas į vienas jau tarp tauti-
 - niu aktu. Jei, politikoje skiriamas realistinė poli-
 - tika, kuri žiūri, dienos interesus, ir idealistinė po-
 - litika, kuri vadovaujasi principais, tai Europos
 - valstybės reikiasi realistinė politika, Ameri-
 - ka daugiau rodo idealizmo. Europoje švedija, Vokie-
 - tija ir Italija Baltijos valstybių įjungimą į So-
 - vietų Sąjungą tuo jau pripažino. Daugumas Europos
 - valstybių nutylėjo, nei pripažindamos įjungimo, nei
 - leidusios veikti Lietuvos pasiuntinybėms. Bet įjun-
 - gimo nepripažino Europoje Britanija ir Vatikanas, A
 - merikoje Jungtinės Valstybės, Urugvajus ir kai-
 - kurios kitos Pietų Amerikos valstybės. Sovietų
 - spaudžiamais ir Vokietijos okupuotai Prancūzija
 - perdavė sovietams Lietuvos pasiuntinybę, bet for-
 - maliai sovietinės Lietuvos nepripažino. Šveicarija
 - net 1947m. paėmė savo žinion Lietuvos konsulatą
 - bylą iki „Lietuvos klausimas išaiškės“. 1943m. net
 - Britanija buvo suėvyra vasi pripažinti Lietuvos
 - įjungimą, bet ją nuostolstulakė aiškiai ir tvirtas
 - nusistatymas JV, kurias iš pat pradžių prezidento
 - Roosevelto lūpomis buvo paskelbusios: „Lietuva ne-
 - - nustojo nepriklausomybės, bet jos reikškimasis lū-
 - - kinai sustabdytas“ mat įteiktas laišvai sojet
 - - šis Dabar JV Lietuvos pasiuntinyse P. Šadeikiis mau-
 - - dojasi ten pilnomis teisėmis su visais pasiunti-
 - - niais. Jis naudoja ir Lietuvos kreditais, kurie
 - - JV buvo deponuoti. Veikia Lietuvos pasiuntinybė
 - - Britanijoje / B. Balutis /, Vatikane / S. Giršvainis /,
 - - de facto veikia ir Lietuvos atstovas Prancūzijo-
 - - je / Dr. S. Bačkis / bei eilė Lietuvos konsulatų / AV,
 - - Kanadoje, Pietų Amerikoje / . Minėtos valstybės pripaž-
 - - ūsta Lietuvos pasus ir kitas dokumentus. Teigi

133
259

teicinių požiūriu Lietuva tebėra tarptautinių valstybių šeimios narys, nors jos nepriklausomybės treiškimais ir sucliūdytas. Tiesiogiai susijusi su Helsinėjė miš NV ir Britanijos pripažinimo de jure Lietuvos vi Jungtinių Sovietų Sąjungą, sovietams stengėsi išgauti pripažinimą bent de facto. Sovietinės Lietuvos atstovai įe džiun tinė joje tarptautinės techninės konferencijos susisiekimo, pašto... Bet ir šiuo atveju kiek nelaimė jos nė viena konferencija nebuvo išleisti sovietinės Lietuvos atstovai. 2. Demaskavus sovietinius siekimus pasitvirtyti kitas valstybes prieš įvykusius faktus, sovietai nu- stojo dare pastangas laimėti šieki jartoki sovietinai Baltijos respublikų pripažinimą. To Nlietoje stengėsi Lietuvos klausimą tarptautinėje opinijoje „numarinti“. Išsviencos pusės ėmėsi Lietuvos gyventojus, visi spar tumu de portuoti, kad nebūtų apie ką kalbėti, kad Lietuva nebebūtų Lietuviška. Šis tentros pusės rūpinost, kad apie Lietuvą tarp- tautinėje spaudoje ar tribūnoje niekas nėrašytų ir nekaltėtų. Tačiau šitas „tylos sukalbis“, ku- ris truko iki 1948m., dabar jau sulaužytas. Vakarų Ivisuomenėje vis garsiau kalbama apie Lietuvą, ypač apie ten vykdomą genocidą. Čia didelis nuopelnas tenka krašto rezistencijai, kuri ėstengė su savo delegatais ap Vakarų Europą persiųsti la- bai vertingas medžiagas apie padėti pavergtoje Lietuvoje. Šiandien jau tokia padėtis tarptauti- nėje spaudoje, kad reikia tik aturėti naujos in- formacijos, ir visi ją mielai gando. Į Lietuvą ima- ma žiūrėti, kaip į pavergtą kraštą, kuris savo lais- va gyvenimu buvo įrodęs, kad jis vertas yra lais- vės, kaip ir kiekvienas Vakarų valstybės narys.

3. 2. Kova prieš okupaciją ir genocidą. Kad so- vietams ne visus kėslus pasisekė pasiekti, šalia bendros tarptautinės politikos raidos, prisidėjo ir Lietuvos laisvinimo veiksmų pastangos. Jos bu- vo rodomos keliomis kryptimis. 3.1. Siekiant, kad Lietuvos džiungimas į Sovietų Są- jungą nebūtų pripažintas, buvo kreipiamasi į kiek-

viena svarbesnę užsienių ministrijų konferen-
cija/Londone, Maskvoje, Paryžiuje, išdėstant me-
morandumose sovietų smurto eigą ir prašant im-
tis priemonių, kad to smurto padariniai būtų pa-
šalinami ir Lietuvos nepriklausomybė atstatyta.
b) Kad Lietuvos byla nebūtų priništa ir pa-
skandinta tylos sukalbyje, pradedant nuo 1945m
buvo kreipiamasi į didžiųjų valstybių galvas ir
JV, Britanijos, Prancūzijos, Kinijos, Vatikano, ir
Visi Lietuvos klausimai buvo sutraukti į di-
džiulį 100 puslapių memorandumą, kuris buvo iš-
1948m, vėla JV, Britanijos ir Prancūzijos valsty-
bių vyriausybėms. Ten išdėstyti visi Lietuvos pa-
siekimai ir pasiūlymai ryšium su centroje pa-
saulinio karo padarinių likvidavimu ir Italijos
konferencija. Toliau aiškiai sovietai išsprendė
a) Maskvitiniu elaku daromos pasipriešinimo atgauti
veikimo planas Lietuvos pasipriešinimams (ir konsu-
latams, dar jie buvo panaikinti, o taip pat suėit
įsantykius su kitų kraštų vyriausybėmis. Tai tiks-
glu 1949m. VLIK-o delegacija lankėsi JV (ir buvo
priimta valstybės departamente. Ten iš naujo pa-
tikino, kad VLIKas atstovauja Lietuvos atžvilgiu
grynai pasilikusiam patys 1950m. VLIK-o delegacija
lankėsi Romoje pas šv. Tėvų ir Italijos vyriaus-
ybę. Išdėsčius šv. Tėvams Lietuvos rezistencijos
prašymais, pareikštus Lietuvos katalikų krašte šv.
Tėvui, o taip pat prašymus apie visą pasaulį visad
blaškytų treptinių reikalų, buvo paprašyta ir
gauta palaikimams, ir Maldojau apaštališkojo pa-
laikimimo namo skankisimais ir kėnčiančiais tėvy-
nei, visiems deportuotiems vir koncentracijos sto-
vyklose bei kalėjimose sąsąduose ir ten glė-
ta minties mirštanties, taip pat tiems, kurie iš-
blaškyti poveria pasaulį nešė sunkią treptinio
sialią, tiems, kurie bet kokia būdu kovoja dėl tē-
ovynės laisvės ir nepriklausomybės ir pagalban-
d visiems šiais reikimais, visiems mūsų bendradar-
biams ir artiniams. Italijos vyriausybėje je-
padarėto rygių, kad būtų leistai veikti Lietuvos pa-
sisiuntinybei. Toki būd, sąjaušingų pūdes pūdes

3. Prieš tautos naikinimą. Dėl sovietų Lietuvoje vykdomo genocido jau buvo kreiptasi į JTTO septynis kartus, prašant sustabdyti tautos naikinimą, gnažinti išvažtuosius. Rezultatai maži. Tačiau jei anksčiau skundai pasiekdavo tik gen. sekretoriatą ir būdavo nuslepiami, tai paskutiniai (1949/MLIK-o) memorandumai dėl genocido buvo multiplikuotas ir išdalintas visiemis JTTO narjams. Jau žinios gausiai pasklido pasaulio spaudoje. Šis memorandumas buvo paremtas gausiai rezistencijos igaliotiniams iš Lietuvos atneštomis žiniomis. Dabar daroma pastanga, kad artimiausiam JTTO posėdyje būtų jau viešai iškeltas genocido Baltijos kraštuose klausimas, kad JTTO pasmerktų ir treikšalautu pritaikyti genocidui sustabdyti sankcijas. Šita akcija dėl tautos žudimo randa didelio pritarimo Amerikos senatorių, kongresmenų tarpe ir spaudoje. Išsiblaškę po pasaulį vėrentiniai jau kelis kartus masiniais mitingais, protasto telegramomis, badavimo dienomis, solidarizuodami su deportuotaisiais, vis daugiau kreipia pasaulio opinijos dėmesį.

4. Lietuvių tautos kaip Vakarų nario manifes-
taujančiamis.

Prieš sovietų užmačias atkilti Lietuva nuo Vakarų ir laikyti Rytų nariumi daromi žygiai lietavių tautos vardu dalyvauti Vakarų ~~lituanus~~ Europos laisvų tautų tarptautiniuose sąjūdžiuose bei organizacijose. Vaisių yra aiškių: 1950m. pradžioje lietuviai, latviai, estai, puilgių pastangų buvo priimti lygiateisiais nariais į Europos Sąjūdį pirmaji savo atstovų taryboje ir viena atstovų visų trijų pabaltiečių vykdomajame komitete/gidame ir ukrainiečiams, kurie nėra turėję savos valstybės, kelias mėn iki šiol uždarytas. Dalyvaujama lietuvių atitinkamų organizacijų vardu estų pat tarptautiniuose moterų, socialistų, krikščionių demokratų, Romos kongresuose, kur yra proga pasakyti apie Lietuvos kasdian ir jos teises dalyvauti laisvame vakarų demokrati- nių tautų gyvenime.

1. Lietuvos redakcijai skelbiami ne tik spaudoje ir nuolatinėse Vatikano radijo transliacijose, o ir Lietuvos kalba keturis kartus per savaitę. Atskirais atvejais, Vasario 16-ja, genocido, Lietuvos jungimo ir sovietus progomis prabila ir Sveikatos, Vokietijos, Jungtinių Valstybių radijai. Daroma pastanga gauti lietuvių kalba nuolatinės transliacijos per Voice of America ir Free Europe siuntinius.

2. Bendrom įėgom su pavergtaisiais. Kad bendra pavergtųjų balsas būtų svaresnis, lietuviai jau nuo pat pradėios glaudžiai bendradarbiauja su savo artimaisiais kaimynais latviais ir estais ir daro bendrus žygius. Sumegėti ryšiai tai pat su ukrainiečiais, gėdeis ir lenkais. Su ukrainiečiais bendradarbiavimas nuoširdus, nors politiškai Lietuvoje yra palankesnėje padėtyje tuo, kad ji turi savo valstybines tradicijas, su gūdale santykių valėtu būti taip pat bačuliški, nes lietuviai visą šiodini linki įiems laisvės ir nepriklausomos valstybės. Tačiau bendradarbiavimą su jais yra apsunkinusios gūdų romantiškos teritorinės pretenzijos į lietuviškąsias ritis/Vilnių, net iki vieto!/. Su lenkais tarptautinėse organizacijose drauge dalyvaujama. Tačiau nuoširdus bendradarbiavimas dar vis sukliudomas nesamansuipratimo dėl Vilniaus. Tretyje esant tieji lenkai toberaiškia pretenzijas į Vilnių ir Ivoys. Reikia tikėti, kad laikas aprandys ir gtaasistras ir jau ne vienas lenkas yra susiėtaikęs su faktiškąja padėtimi.

3. Santykių su vakarintu kaimynu vokiečių oficialiaisais eluckeniais dar tik pradėti megėti, kai jie sudarė savo vyriausybę. Santykių dar neišaiškinti. Iš vienos pusės esama vokiečių, kurie laiko Ribentropo-Molotovo susitarimą dėl Lietuvos galiojanti ir nepriklausomos Lietuvos nepripažįsta. Esama ir tokių, kurie norėtu geru santykių su lenkais ir lenkams siūlo Lietuvoje, Latvijoje, kad atgautų Rytprūsias. Esama taip pat vokiečių, kurie pabuvojo Lietuvoje bolševikų nelaisvėje ir grįžę skelbia nuoširdžias sim

125
247

pa patijas Lietuvai. Apskritai, lietuvių vardas tarp vokiečių yra geras. Daroma pastanga, kad vokiečių vyriausybė laikytusi Lietuvos atgavilgiu tokios politikos, kaip JV.

6. Pasaulio Lietuvių Bendruomenė. Norint išlaikyti po pasaulį išblaškytus lietuvius, ištimi-
mais savo tautai, sudaryta Pasaulio Lietuvių Bendruomenė, į kurią baigia įsijungti viso pasaulio lietuviai - išėiviai ir tremtiniai. V. atst. rinko
-iš viso 1.2 III. Apie Laisvinimo Organizaciją.

1. VLIK-as ir VT. Laisvinimo veiklai vadovauja VLIK-as. 1944m. birželio mėn. VLIK-o prezidentas buvo paskyres Vokietijoje VLIK-o delegatūra, o pats buvo nutaręs likti Lietuvoje. Tačiau liko tik vienas jo narys. 1945m. balandžio mėn. išėjus iš kalėjimų buv. VLIK-o nariais, vietoje delegatūros buvo atgaivintas VLIK-o veikimas. Jis buvo ir tebėra sudarytas iš atstovų po viena nuo politinių grupių, savo atstovus turėjusių pakautiniame demokratiniam seime: kr. dem., soc. dem., liandininkų, tautininkų, ūkininkų partijos, ūkininkų sąjungos ir darbo federacijos, ir taip pat po viena atstovų nuo rezistencijoje pasireiškusių kovos sąjūdžių - Liet. Fronto, laisvės kovotojų ir Vienybės sąjūdžio. VLIK-o buvo nacionalistų partijos atstovai iš VLIK-o turėjo pasitraukti Niurnbergo byloje pasirodžius dokumentams, parodantiems tos grupės žmonių nelojalumą Lietuvai.

Salia VLIK-o veikia Lietuvos pasiuntiniai ir Amerikos Lietuvių Taryba /ALT/. Tu visu veiksmų darbams derinti 1946m. Berne buvo VLIK-o delegacijos ir pasiuntinių konferencija. Joje buvo sutarta sudaryti vykdomąjį organą, kuris vykdytų vyriausybės funkcijas, o VLIK-ai tada tekėtų seimo funkcijos. Toks organas buvo sudarytas 1946m. lapkričio mėn., pavadintas Vykdomoji Taryba ir vadovaujamas inž. S. Galvanausko. Galvanauskui išvykus 1947m. pradžioje į Madagaskarą, VT pirmininku VLIK-as išrinko V. Sidzikauską. 1949m. rugpjūčio mėn. VLIK-o ir VT pirmininkų pareigas suliejus į vieną ranką

442

dėjosi pasirašyti fir atsiusti amb pasirašyti at-
vykę Vokietija. Nei vieno nei kito negadarė.
- Iš kitais opistun tūtiais mieda, jėkių nesusi-
prating viel rėaktinės veiklos miera buvo. at. at. va
b/ Astras Vidiesnis kliuvėrys buvo atėmė VLIK-o ir
VLIK-o bei ABDF delegatūros, kuri 1946m. galė pasir-
reikšė Stokholme. Tos delegatūros par informacijos
centro vardu Stokholme vėroma veikla per VLIK-o
galvė kėt kamijotā delegatūrą. pasakėtiems asme-
nims sukėlė iterinō, par teisingai yra perduota karaš
to veiklavynės ogrėanti viena organa, kuris jau bu-
vo išsikovojes varda, ir kurti nauja politiskai at-
rodė netikėlinga ir visų delegatūros narių 1946m.
lapkričio mėn. 19d. buvo vieningai sutarta: "kōtapa-
aškė, ar VLIK-o atlietuvoje tikrai egzistuoja fir
kokie jė vnusistatymā; VLIK-o delegatūrā pėgzis-
tuojat ir neveikia". VLIK-o lapkričio mėn 20d. pri-
pašino rėikalā susidėrintā su krašto rezistenci-
ga vadovybe, įvesti korektyvų, jeigu jų reikėtų, ta-
pašn politinet akcijā krašto naudingā Bernos kon-
ferencijose nustatyta tvarka ir, pasisakė prieš
VLIK-o informacijos centro akcijā, klaidinančią
savosius ir svetimus. Jan 1947 m. sausio 19d.
Kirchheime įvykusiame pasitarime tarp 6 delega-
tūros narių ir dar p. Deksnio ir p. Vokietaičio, po
karšjų pasisakymū, buvo plicėtos išvados: a/ VLIK-
as ir toliau turi vadovauti diplomatinei ir in-
formacinei veiklai užsieny; b/ Stokholmo informa-
cijos centro bendroje akcijose yra naudingas; c/
kiekis pateiktas informacijos iš lietuvos, d/ in-
formaciję jie privalo dalytis fir su informacijos
tarnyba, kad informacinė akcijā būtų suderintā.
Naujos šviesos ir susipratimo kinešė rezistencijos
specialių įgalotinių atvykimas / Skrajūnō ir Au-
dronio / 1948m. liepā 16-9d. f. įvyko VLIK-o dirvė
pirmininkū ir dar dvių VT nariū susitikimas su
suekrašto rezistencijos atstovais p. p. Skrajūnu
ir Deksniu. Sus jais susitarta dēli politinės orga-
nizacijos užsienyje, kai bus skelbiāmas egzilinė
vyriausybė, į jos sudėty bus įtrauktas krašto re-
zistencijos ir diplomatinės sektoriaus atstovai;
tokia egzilinė vyriausybė veiks užsienyje. Lietū-

vos vardu, iki kraštas bus išlaisvintas ir turės
 galimybę pareikšti savo vėlią. Pagal susitarimą
 p. Deksnys, kaip rezistencijos igaliotinis užsienio
 nyje, isakė sustabdyti EDPS delegatūros veikimą
 ir je paleido. Taip vieningumas tarp VLIK-o ir
 krašto rezistencijos savyje atstatytas ir igali-
 onė Lietuvos politinė organizacija pristatyti už
 sienai kaip vieninga ir centralizuota. y oržnes
 -susitik paskiau sp. Deksnys [Stokholme nesilaikė] su
 susitarimo, dešė iš krašto rezistencijos atneštos
 -medžiagos pristatyma ir vapias savo išvykima į
 -kraštą taip pat nieka VLIK-ur neprašė. Išat ov
 .māš Jokio nesusipratimo nebuvo tarp VLIK-o ir BALT,
 -skurfi Amerikoje sudarocketurių grūptų atstovai. I
 rdislaisvinimo akcijos energingais organizacijām
 -rikoje, glaudžia bendradarbiaudama su VLIK-ka, ok
 -bro VLIK-as lieka ir toliau veiks prie kije. Tu
 -tarpus gyvena. Vakarų Vokietijoje. Be politinio
 -stikslų gungų smėtinis yvaonutartai perytikelti
 -Prancūzija. Kad kilęs ginkluotasis konfliktas ne su-
 -stabdytų veiklos, sulikviduodamas Europoje pasi-
 -lākūsi organā, VLIK-as yra nuterēs sudaryti Ameri-
 -kijē atsargini VLIK-ū kompleksā, kuris pradētys
 -veikti darbus, kad būtų sukliudytas VLIK-ase Europoje.
 -og, o išsiterk. y rī o mās. g. vāš rī p r m s o u t
 -NIV: a: a o b a V. Māsu līš vā d o s. ir Lū k e s š i a g. I s u k
 -d i r i k e n t a s o f i b i s s a v o b e v r i t a d a l i o s i i s
 -a t a r p t a u t i n e s o p a d e t i e s i r l a s š v i n i m o e i g o s t a p
 žvaigalgalina y šias trumpes išvadas: ržnes sojio
 -māš. Bē rē e k o n f l i k t o l a i k a s t a r p R y t ū g i r V a k a r ū
 n e g a l t b ū t i t ā k s l i a i a p s k a d o m ā s, b e t k o n f l i k t ā s
 n e i š v e n g i a m ā s i r j i s o a r t ē j ā s g r e i t ē j a n š i a t e m p ā.
 sojio 2. Bē r i m e, k a d k r a š t o r e z i s t e n c i j a g t ē s d a m ā g ā
 e ā p r i e š a n š i a r o k u p a n t u i y d a r y t u i v i s ā, k a d t i k i d e u-
 g i s u r b ū t ā i š s a u g t ā. š i e t u v i š k ū g ā l v ū i r. k r a u g o
 n k o k i o m i s p r i e m o n ē m ā s t i v l e t o j e g e r i a u p n u s p r e s t i.
 s a ū š. š i e t u v i ū s k a n č i o s s i r o t v i r t a s r e z i s t e n c i j a s t ē
 -v y n ē j e p r i e š o k ā p a n t ā r l ā i s v a j e m ā p a s u l y g e o y r ā
 p ā g ā r s i n t a. V L I K - a s e d a r y s i r. t o l i k a m ā v ā s a k ā d š i g i
 -š i o ā k a n č i o m i s i r j k o v o m i s š a i m ē t o s p a d u l i o š i m p a
 ; t i j o s p a v ā r s t u d ā r b ā s k r a š t ā i r i ž m o n ē m ā s i n
 -l ā i s v i n t i v e k a s a k v e i s ā v y n ā s i r š i m l i n e s i k o t

24
243

4. Kol kraštas savo valia pereikšti yra sukludytas, VILK-as su savo organais yra pasiryžęs laisvajame pasaulyje veikti ir toliau Lietuvos ~~xxxxx~~ ir lietuvių tautos vardu.

Painformavęs apie padėtį laisvajame pasaulyje, laukiame žinių iš ševertosios tėvynės:

1. Rezistencijos organizacijos reikalui:

- a/ informacijos apie rezistencijos dabartinę organizaciją ir jos vadovybę,
- b/ formalaus susitarimo patvirtinimo, kuris suteiprintų mūsų veiklą tiek saviškių tiek sveitimųjų akyse,
- c/ krašto rezistencijos ryšininko ir atstovo į Vykdomąją Tarybą ar eventualiai į egz.vyriausybę.

2. Apie partizaninę veiklą:

- a/ naujus uždavinius, metodus, kovų aprašymų,
- b/ partizanų pajėgumą /fizini, militarinį ir moralinį/, kiek, suvusių skaičių, sovietinius metodus kovoti su partizanais,
- c/ partizanų santykius su vietiniais gyventojais,
- d/ partizanų ir rezistencijos vadovybės santykius su kaimynais - lenkais, ukrainiečiais, latviais, estais,
- e/ kaip reikiasi partizaninė veikla atskirose vietose, ypač Vilniaus krašte ir V. Lietuvoje,
- f/ partizanų ir rezistencijos vadovybės santykius su v. Dešeniū ir jo draugais,
- g/ partizanų vadovybės pastangos sudiršti su Vakarais.

3. Apie lietuvių tautos naikinimą:

- a/ suimtųjų sąrašai, kur suimtieji išgabenti, koks ten jų likimas, grizusiųjų iš tremties sąrašai,
- b/ kiek gyventojų liķe, kokie sveitimųjų skaičiai atgabenti ir kur jie ikurdinami,
- c/ ar partizanų vaidmuo turi itakos deportacijoms,
- d/ koks grizusiųjų iš vakarų likimas,
- e/ kaip elgiasi su tais, kurie gauna laiškus iš užsieniū,

f/ kuo aiškinti gausius iš Lietuvos laiškus į Amerika su prašymais siusti pinigų cilino ir kt. veistų.

4. Vietimas ir bažnyčia:

a/ kiek lietuvių mokytojai ir profesoriai pakeičiami ne lietuviams,

b/ kiek sovietinė dvasia veikia mokyklinį ir užmokyklinį įamainą,

c/ kokios represijos taikomos tikintiesiems, bažnyčioms, kunigams,

d/ kas tvarko Lietuvos katalikų bažnyčių reikalus, ar yra koks vyskupas,

e/ ar nesteigia bolševikai Lietuvoje „tautinės bažnyčios“

5. Ūkio politika:

a/ kiek išgalėjusi kolektyvizacija,

b/ kas į kolchozus nepriimami,

c/ kolchocininko privalės ir atlyginimas,

d/ vylių ir mokesčių dydis,

e/ kiek žemės auginama, kiek ūkiuose gyvulių ir inventorių,

f/ koks žmonių maitinimasis mieste ir kaime,

g/ darbininkų padėtis,

h/ kiek traušas apsieta.

6. Karinis pasiruošimas:

a/ ištvirtinimo vietoje, ypač pajūryje, kas ruomėnės kiekis,

b/ pasienio nuo Lenkijos ir Vokietijos ištvirtinimas ir sąngojimas,

c/ vyrų mobilizacija ir karinės tarnybos eiga,

d/ sovietų kalbos apie būsimą karą.

7. Politinės gyventojų nuotaikos:

a/ kaip žiūri gyventojai į karą galimybę, kaip vertina bolševikų ir vakarų pajėgas,

b/ kaip gyventojai žiūri į laisvajame pasaulyje esančius lietuvius, VLIK-ą, pasiuntinius ir t.t.,

c/ ar turi žinių, kas dedas vakaruose, ar imanoma klanysis užsienių radijo, ar girdėti Vatikano radijas,

d/ ar daugelis prisitaikė prie režimo ir vir-

128
2444

to ar partijos nariais ar jos simpatikais,

8. Sovietinė administracija:

- a/ kokios ministerijos veikia, jų adresai, kas joms vadovauja/pavardėmis/
- b/ koks procentas administracijoje lietuvių, kos rusų,
- c/ kaip tankus istrebitelių, MGB, MVD tinklas, kokia jų rolė gyventojų likime,
- d/ kiek yra laisvės judėti traukiniais, autobusais,
- e/ kiek reguliarus traukinių judėjimas.

Šios žinios ir visos kitos mums reikalingos mūsų akcijai paremti. Reikalingi tam konkretūs faktai, skaičiai, pavardės, dokumentai. Būsime dėkingi ir už visas kitas žinias, kurias rasite galima pranešti.

Su šiuo laišku krašte rezistencijos vadovybę prašome priimti mūsų tikrą padėką už padarytas pastangas su mumis susirišti ir siunčiame savo broliškus sveikinimus. O prieš visus tautos kančinius ir prieš brangius tautos laisvės karžygius su gilia pagarba lenkiame savo galvas.

Dievas tebus Jūsų prieglanda ir stiprybe teisingoje kovoje!

/ pas. / M. Krupavičius

Vyriausiojo Lietuvos Išsilaisvinimo
Komiteto ir Vykdomosios Tarybos Pir-
mininkas

P.S. Platesnių paaiškinimų čia liečiamais klausimais duos specialusis krašte įgaliotinis p. Skrajūnas, kuris spėjo gerai padėti pažinti ir įgauti VLIK-o pasitikėjimą, mūsų prietelių pilną pripažinimą kaip sunkiai pamainomo rezistencijos ryšininko. Jei krašte rezistencijos vadovybė rastų tikslingą, mūsų noras būtų matyti jį to se ryšininko pareigose pas save.

/pas./ M. Krupavičius

Nuorašas tikras: /pas./ Diemedis

Nuorašo nuorašas tikras: pas. Žygūnas